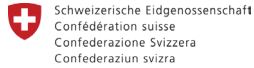

V
IZVEŠTAJ GRUPE ZA SOCIJALNU REVIZIJU JANJEVA

PRACENI PROJEKAT

IZGRADNJA REZERVOARA ZA VODU I SANACIJA VODOVODNE MREŽE U JANJEVU

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Norwegian Embassy

V IZVEŠTAJ GRUPE ZA SOCIJALNU REVIZIJU JANJEVA

PRACENI PROJEKAT

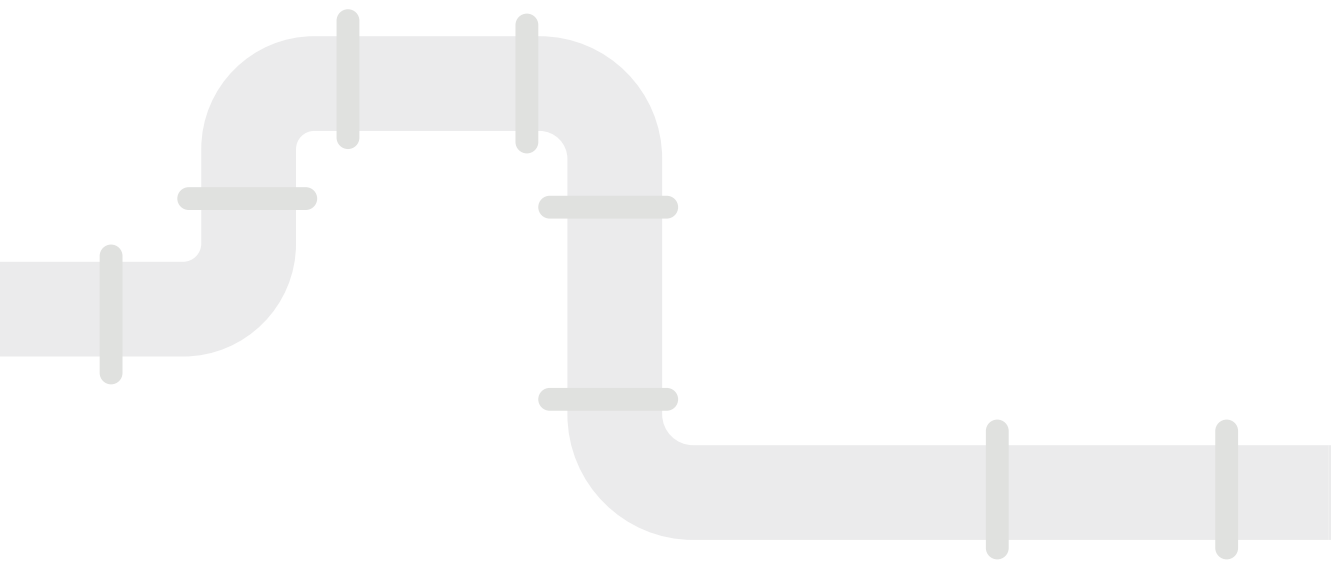
IZGRADNJA REZERVOARA ZA VODU I SANACIJA VODOVODNE MREŽE U JANJEVU V

HELVETAS
KOSOVO

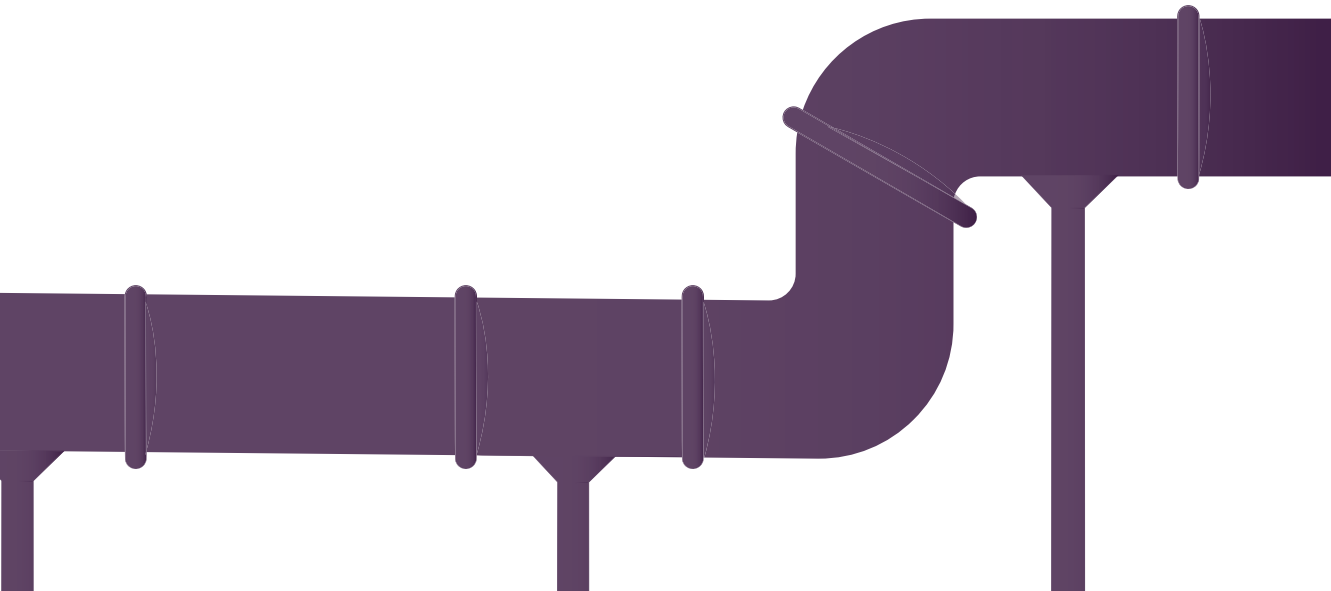

Mišljenja izražena u ovom izveštaju ne predstavljaju nužno stavove Kancelarije Evropske unije na Kosovu, vlada Švajcarske, Švedske, Norveške ili HELVETAS Sviss Intercooperation.

SADRŽAJ

7	O DEMOS-u
7	O Platformi CiviKos
8	Socijalna revizija: Zašto je podržava DEMOS i koja je njena svrha?
9	Uvod
10	Izvršni rezime
13	O socijalnoj reviziji
14	Koraci procesa socijalne revizije
14	Metodologija
14	Izbor projekata i opština
17	Proces socijalne revizije u opštini Lipljan
17	Osnivanje Grupe za socijalnu reviziju u Lipljanu
18	Redovni sastanci Grupe za socijalnu reviziju u Janjevu
18	Specifični cilj Grupe za socijalnu reviziju u Janjevu
18	Zahtevi za informacije/dokumente i pitanja upućena od strane Grupe za socijalnu reviziju u Lipljanu, u opštini Lipljan
19	O projektu
20	Glavni nalazi
23	Preporuke
24	Spisak sastava Grupe za socijalnu reviziju

Projekat za decentralizaciju i podršku opštinama (DEMOS) je projekat koji sufinansiraju Evropska unija, Švajcarska, Švedska i Norveška, a sprovodi HELVETAS Swiss Intercooperation-Kosovo.

DEMOS podržava sve opštine Kosova da donesu sistemske promene koje promovišu dobro upravljanje i pružanje boljih usluga koje pozitivno utiču na svakodnevni život građana.

DEMOS III ima za opšte ciljeve poboljšanje učinka opština u vladanju, upravljanju i uslugama, da doprinese povećanju zadovoljstva građana.

Platforma CiviKos je inicijativa organizacija civilnog društva na Kosovu, osnovana da stvori i promoviše okruženje pogodno za formalnu i strukturisanu saradnju između civilnog društva i državnih institucija na Kosovu.

Kontinuirano raste i trenutno sa oko 300 organizacija članica civilnog društva, Platforma CiviKos je posvećena produbljivanju saradnje između organizacija članica, javnih vlasti i drugih zainteresovanih strana u razvoju civilnog društva na Kosovu. Sa svojom misijom da omogući povoljno okruženje za civilno društvo na Kosovu i svojem članstvu u svim regionima Kosova, Platforma CiviKos nastavlja da se aktivno angažuje u podršci svojim članovima koji deluju na lokalnom nivou promovišući demokratsko učešće na lokalnom nivou.

SOCIJALNA REVIZIJA: Zašto je podržava DEMOS i koja je njena svrha?

DEMOS podržava opštine na osnovu njihovog učinka, koristeći Grant za učinak kao glavno sredstvo. Što je bolji učinak opštine, veći je iznos granta. Učinak opštine se procenjuje kroz Sistem upravljanja učinkom opštine (SUOU) Ministarstva za administraciju lokalne samouprave (MALS).

Razvijajući pozitivnu konkurenciju među opštinama, grant za učinak posledično promovise pozitivne promene u ponašanju opština u cilju poboljšanja demokratskog upravljanja, finansijskog upravljanja i ljudskih resursa, transparentnosti i integriteta. Pored granta za učinak, DEMOS pruža tehničku pomoć opštinskom osoblju koja ih osnažuje da daju bolje rezultate. Tehnička pomoć se pruža u oblastima u kojima se učinak smatra slabijim.

DEMOS takođe podržava centralnu vladu u sistemskim politikama, za povoljniji okvir za decentralizovano upravljanje.

U okviru prve komponente projekta, DEMOS III ima za cilj da otvori podatke za širi javni pregled opštinskog učinka i pokrenesocijalnu reviziju radi praćenja uticaja projekata Grantova za opštinski učinak (GOU) na građane.

Svrha ove intervencije je da se organizacije civilnog društva i građani uključe u sprovođenje socijalnih revizija kako bi se pratili projekti grantova opštinskog učinka (GOU) koje sprovode opštine.

Da bi ublažio rizike pouzdanosti sredstava Granta za učinak, a istovremeno da bi pratio uticaj projekata na građane, DEMOS je uspostavio socijalne revizije u okviru Granta za učinak opštine (u sistemu). Socijalne revizije će takođe uključiti praćenje učinka i procese planiranja projekata na opštinskom nivou. Projekat će podržati razvoj sredstava i metodologija za uzorkovanje, uključujući obuku za uspešno sprovođenje takvih socijalnih revizija. Gore navedene socijalne revizije će se finansirati iz sredstava Granta za opštinski učinak i razvijaće ih organizacije civilnog društva. Za ovo će DEMOS biti partner sa ključnim OCD-ima.

UVOD

Ovo je sažeti izveštaj Grupe za socijalnu reviziju koju čine građani aktivisti, članovi raznih organizacija iz Janjevu, koji su se pridružili Grupi za socijalnu reviziju da nadgledaju sprovođenje projekta Izgradnje rezervoara za vodu i sanacije vodovodne mreže u Janjevu.

Izveštaj razrađuje metodologiju koju sledi Grupa za socijalnu reviziju, radnje za prikupljanje podataka – uključujući posete na terenu i razgovore sa gradonačelnikom i predstavnicima opštine, kao i razradu nalaza i preporuka.

Socijalna revizija je omogućena zahvaljujući podršci Projekta decentralizacije i podrške opštinama (DEMOS), projekta koji sufinansiraju Evropska unija, Švajcarska, Švedska i Norveška, a sprovodi HELVETAS Sviss Intercooperation-Kosovo.

Kroz ovu aktivnost, DEMOS ima za cilj da uspostavi socijalnu reviziju kao deo kulture nadgledanja od strane građana za kapitalne projekte koje sprovode opštine.

IZVRŠNI REZIME

Tokom decembra 2022. godine, uz podršku projekta DEMOS, Platforma CiviKos je identifikovala grupu građana i predstavnike organizovanih grupa građana za analizu kapitalne investicije opštine Lipljan, koja je imala za cilj izgradnju rezervoara za vodu i sanaciju vodovodne mreže u Janjevu.

Predmetna investicija, vredna 32,930,94 evra, obuhvatala je dva dela:

- 1) izgradnju rezervoara kapaciteta 80 kubnih metara; i
- 2) Sanacija vodovodne mreže u Janjevu.

Tokom ovog perioda, šesnaest građana je učestvovalo na terenskim sastancima i sastancima sa gradonačelnikom opštine i drugim predstavnicima opštine Lipljan. Sastav Grupe za socijalnu reviziju utvrđuje se na osnovu uticaja koji projekat opštine ima na različite grupe stanovništva, posebno na marginalizovane. Tačnije, Platforma CiviKos je pozvala da učestvuju ljudi koji takođe poznaju prirodu posla, s obzirom da je nadgledani projekat prilično tehnički. Pored činjenice da je u ovoj socijalnoj reviziji stimulirano učešće žena, etnička raznolikost i uključivanje mladih, vredi napomenuti da su u grupi bili geodeti, hidroinženjeri, biolozi i aktivni građani, koji su doprineli lakšem razumevanju ugovornih zahteva i obaveza. U grupi su bili i pripadnici hrvatske i romske zajednice koji žive u Janjevu.

Opštinski projekat, ugovoren kroz pregovaračku proceduru bez objavljivanja obaveštenja o ugovoru, pod nazivom „**Izgradnja rezervoara za vodu i sanacija vodovodne mreže u Janjevu**“, završen 15. oktobra 2022. godine, prema Grupi za socijalnu reviziju je sproveden prema ugovoru. Međutim, Grupa za socijalnu reviziju je izrazila zabrinutost u vezi sa funkcionalnošću ovog kapitalnog projekta. Iako je rešavanje problema snabdevanja pijaćom vodom bilo među glavnim prioritetima meštana Janjeva¹, analiza ovog projekta pokazala je da zajednica uopšte nije konsultovana u fazi njegovog planiranja. Kao rezultat nedostatka konsultacija u ovoj fazi, pojavila se zabrinutost i nezadovoljstvo među stanovnicima da ova investicija neće rešiti njihov problem snabdevanja pijaćom vodom. Pored toga, zabrinutost oko nosivosti tačke zahvatanja vode, kašnjenja u snabdevanju kao rezultat prolaska kroz nekoliko rezervoara pre nego što se stigne do novog rezervoara – odakle se zatim distribuira slobodnim padom, rizici od gubitka vode sa degradirane mreže i sumnje na curenje u nenaseljenim kućama su ostali nerešeni. Grupa za socijalnu reviziju se takođe osvrnula na njenu zabrinutost u vezi sa starim vodomerima i

¹ Rasprava o budžetu koju je Opština organizovala sa meštanima Janjeva za budžet za 2019. godinu i Srednjoročni okvir budžeta za 2019-2021. godinu, održana u OŠ „Shtjefën Gjeçovi“ , 28.08.2018. godine u 17.00 časova. (<https://kdi-kosova.org/wp-content/uploads/2019/12/Prioritetet-e-qytetar%C3%ABve-t%C3%AB-Lipjanit.pdf>)

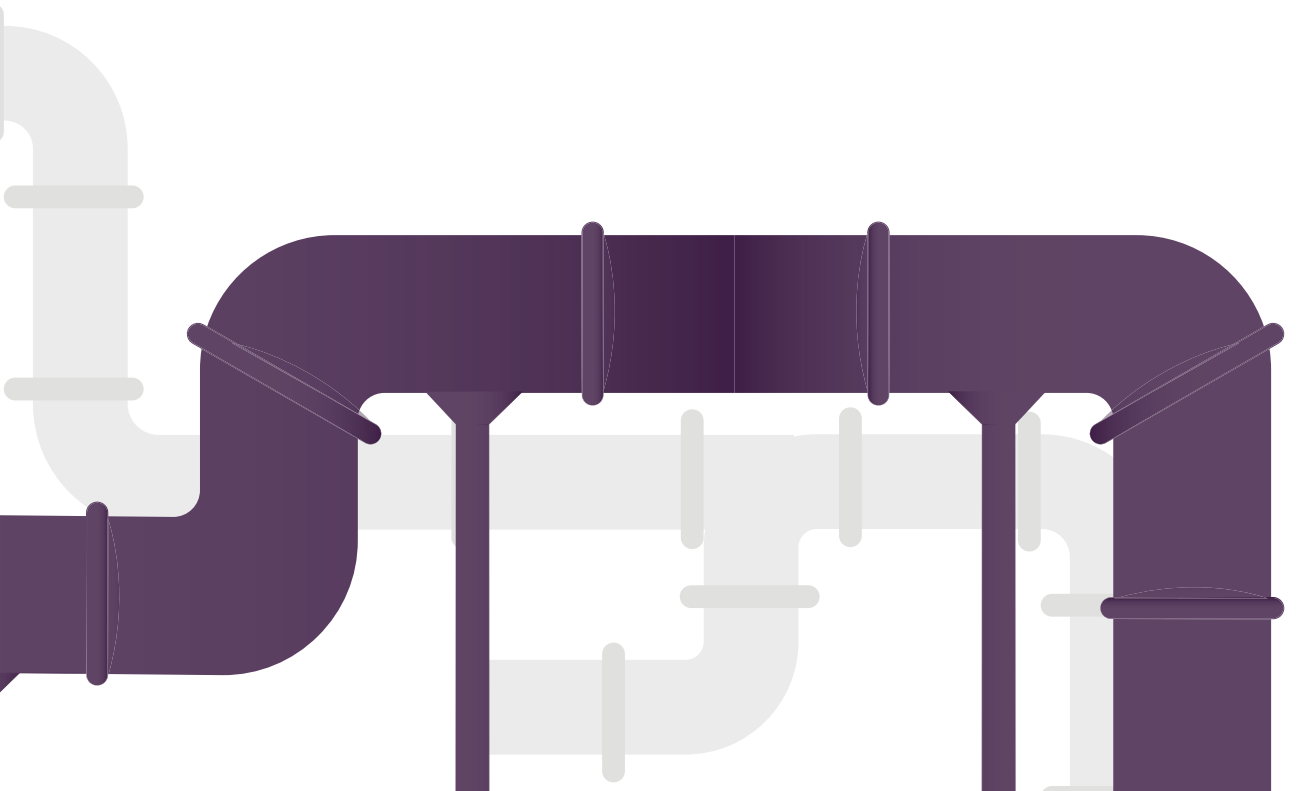
priključenjem kuća koje se i dalje snabdevaju iz privatnih bunara, sa akcentom na naselje naseljeno romskom zajednicom.

Nadgledanje je takođe identifikovalo da u budžetu Republike Kosovo za 2023. godinu ne postoji linija, ni u opštinskom budžetu ni u budžetu Ministarstva za infrastrukturu i životnu sredinu, za investicije u regulisanje vodovoda u Janjevu. Takođe, čak ni u Srednjoročnom okviru budžeta opštine Lipljan 2023-2025, nema planiranja dodatnih investicija u pitanja koja se odnose na regulisanje snabdevanja pijaćom vodom u Janjevu. Međutim, Grupa za socijalnu reviziju je utvrdila da je 1,0250,00000 evra dodeljeno za finansijsko obavezivanje u strateškom planu Regionalne kompanije vodovoda (RKV) Priština za „Promenu i izgradnju vodovodne mreže za poboljšanje snabdevanja i smanjenje gubitaka u uslužnoj zoni RKV-a Priština (Priština, Lipljan, Podujevo, Obilić, Štimlje, Kosovo Polje, Gračanica i Glogovac)“. Međutim, nema informacija da li ovo planiranje uključuje finansijska sredstva neophodna za investicije u zastareli vodovod i sprečavanje gubitka vode, povezivanje romskog naselja na vodovod, kao i investicije u obezbeđivanje dovoljnih izvora vode – sve to u Janjevu.

Cilj Grupe za socijalnu reviziju je da opština Lipljan, pored poboljšanja prave komunikacije sa građanima, a posebno u projektima koji direktno utiču na njihove živote, poveća pritisak na odgovorne javne institucije u pravcu povećanja investicija na ovoj teritoriji po ovom pitanju. Poboljšanjem vodovoda bi se eliminisali gubici vode, što je veliki problem s obzirom na nedostatak dovoljnih resursa za snabdevanje pijaćom ne samo Janjeva, već i drugih okolnih sela. Štaviše, inspekcija curenja u nenaseljenim kućama i preduzimanje odgovarajućih mera uticalo bi na očuvanje vode, ali i na poboljšanje poreskih dugova.

Opština je pozdravila građansku posvećenost da se poboljša sprovođenje predmetnog projekta. Gradonačelnik Lipljana, zajedno sa zamenikom gradonačelnika i direktorom javnih službi, razgovarao je o nalazima Grupe za socijalnu reviziju i pružili objašnjenja za neke od nalaza. Takođe, iz Direkcije za javne službe su objasnili da problem vodosnabdevanja ne leži u akumulaciji, već u nedostatku izvora pijaće vode u Janjevu i objasnili građanima da trenutno Janjevo i još 16 sela, sa 23-26 hiljada stanovnika, snabdevaju se iz ukupno pet postojećih izvora vode. Potpredsednik je tokom sastanka upoznao je takođe članove Grupe za socijalnu reviziju da su upravo založena sredstva za investiciju u iznosu od 800.000,00 evra, u sufinansiranju sa Ministarstvom kulture, Ministarstvom ekonomskog razvoja i UNDP-om, koji se fokusirao na investicije u sektor voda za rešavanje ovog problema. Predstavnici Direkcija za javne službe su takođe izjavili da su u stalnom kontaktu sa RKV-om Priština za sanaciju vodovodne mreže i priključenje preostalih kuća na mrežu.

Sve uključene strane su bile zahvalne na pomoći koju su pružili Platforma CiviKos i DEMOS, da se produbi saradnja opštine sa građanima. Na osnovu nalaza i preporuka iz proces asocijalne revizije, Grupa za socijalnu reviziju će nastaviti da prati posvećenost opštinskih službenika da sprovedu preporuke koje su proizašle iz ovog izveštaja i obaveštavaće građane o tome.

O SOCIJALNOJ REVIZIJI

Prema vodiču koji je pripremio DEMOS, socijalna revizija je jedna od nekoliko pristupa ka postizanju društvene odgovornosti, kroz proces konstruktivnog angažmana između građana, vlade, civilnog društva, a u nekim slučajevima i zainteresovanih strana iz privatnog sektora kako bi se procenilo ponašanje i učinak javnih službenika, izabranih rukovodioca i pružaoca usluga koji koriste javne resurse za pružanje usluga, za poboljšanje dobrobiti zajednice i zaštitu ljudskih prava.

Socijalna revizija je zasnovana na osnovnim principima demokratskog i dobrog upravljanja, što znači da je proces participativan, sveobuhvatan, transparentan, sa pristupom potrebnim informacijama i da su donosioci odluka i kreatori politike odgovorni.

Socijalne revizije ne treba mešati sa formalnim i finansijskim revizijama, ali one su suštinski element sa potencijalom da dopune tradicionalne finansijske revizije kako bi pomogli javnim institucijama da uporede svoj ukupni učinak. Izveštaji socijalne revizije, a posebno rezultati dobijeni od njih, mogu se koristiti za uključivanje u godišnje planove unutrašnje revizije opština.

Socijalne revizije se ponekad sprovode kao jednokratni događaj, ali su najefikasnije kada se sprovode sistematski kao proces koji se sprovodi u redovnim intervalima. Da bi se ovo omogućilo, neophodno je izgraditi zajedničko razumevanje i uzajamno vlasništvo nad socijalnom revizijom među relevantnim zainteresovanim stranama. Kada su uspešni, procesi društvene odgovornosti dovode do poboljšanog upravljanja javnim resursima, sprovođenja projekata i pružanja javnih usluga i politika koje koriste ljudima, posebno marginalizovanim grupama u društvu. Ukoliko se sprovodi redovno i konstruktivno, pokazalo se da proces i njegovi rezultati jačaju međusobno poverenje između građana i državnih institucija.

Saradnja između DEMOS-a i Platforme CiviKos ima za cilj stvaranje infrastrukture za socijalnu reviziju. S obzirom na to da se radi o novom obliku saradnje građana i organa vlasti, neophodna je izgradnja kapaciteta. Stoga je ova saradnja počela sa pilotiranjem socijalne revizije u četiri opštine: Peć, Kamenica, Lipljan i Orahovac. Kroz aktivnosti u ovom projektu, DEMOS i Platforma CiviKos imaju za cilj da instaliraju ovu metodologiju javnim vlastima na Kosovu i civilnom društvu, kako bi se dalje razvijala kao praksa u budućnosti za različite kapitalne projekte.

KORACI PROCESA SOCIJALNE REVIZIJE

Platforma CiviKos, zasnovana na koracima metodologije socijalne revizije DEMOS-a, aktivno je radila na stvaranju infrastrukture za praćenje četiri kapitalna projekta u četiri partnerske opštine. Odnosno, u Peći, Kamenici, Lipljanu i Orahovcu. Metodologija i pristup su izgrađeni kroz proces i diskusiju između Platforme CiviKos i DEMOS-a. Sledeći delovi će elaborirati svaki korak koji je oblikovao ovu saradnju i postavio temelje za razvoj koncepta socijalne revizije na Kosovu.

METODOLOGIJA

Izbor projekata i opština

Jedan od važnih delova procesa socijalne revizije je izbor opština i projekata koje će pratiti grupe socijalne revizije. U početku su samo opštine koje su imale koristi od granta za učinak bile podvrgnute procesu izbora. Prvi korak je bio listiranje opština i projekata kako bi se stvorila čvrsta osnova za razvoj socijalne revizije.

Početni korak je predvodio DEMOS, koji je u saradnji sa Platformom CiviKos i Ministarstvom za administraciju lokalne samouprave (MALS), poslao svim ovim opštinama zahtev za izražavanje interesa/volje za pilot socijalnom revizijom. Opštine su u velikoj meri pozitivno odgovorile na ovaj zahtev, pa su stoga one opštine koje su izrazile spremnost da sarađuju na sprovođenju socijalne revizije stavljene na listu potencijalnih opština za pilot socijalnu reviziju.

Nakon završetka prve faze, DEMOS je zajedno sa Platformom CiviKos i MALS-om izvršio izbor projekata na osnovu sledećih kriterijuma:

Status projekta (ako je u završetku, više od 50% radova je završeno ili je u početnoj fazi);

Ciljanje i visok ili nizak uticaj projekata za marginalizovane grupe kao što su žene, mladi, stariji, osobe sa posebnim potrebama i nevećinske zajednice;

Priroda projekta i oblast uticaja sa prioritetom u oblastima obrazovanja, zdravstva i životne sredine;

Vrednost granta dodeljenog za realizaciju kapitalnog projekta.

Kao rezultat toga, projekti koji su dobili više bodova na osnovu gore navedenih kriterijuma predlažu se za socijalnu reviziju.

Izabrani projekti su:

- Uređenje parka Karagaq u opštini Peć;
- Projekat distribucije vode za sela Ogošte i Lisacka u opštini Kamenica;
- Izgradnja infrastrukture za osobe sa posebnim potrebama u opštini Orahovac (Orahovac, Zrze, Bela Crkva, Velika Kruša, Celina, Mala Hoča, Opteruša, Radoste, Ratkovac, Danjane i Čiflak); i
- Izgradnja rezervoara za vodu i sanacija vodovodne mreže u Janjevu u opštini Lipljan

Opštine koje su izabrane za socijalnu reviziju su zvanično obaveštene i sve su izrazile spremnost da pilotiraju socijalnu reviziju za odgovarajuće izabrane projekte. Nakon izbora projekta, počela je sledeća i najvažnija faza projekta – uspostavljanje saradnje sa izabranim opštinama i formiranje Grupa za socijalnu reviziju na terenu. Ova faza je takođe bila glavni i neophodan deo za uspešnu socijalnu reviziju.

- **Pripremni sastanak sa opštinskim izvršnim vlastima:** DEMOS zajedno sa Platformom CiviKos održali su sastanke sa gradonačelnicima i predstavnicima opština Peć, Orahovac, Kamenica i Lipljan kako bi ih informisali o procesu socijalne revizije, kao i da bi razmenili potrebne informacije za predmetne projekte. Ovi sastanci su, pored informisanja institucija, poslužili i kao prilika za razvoj i održavanje saradnje građana i lokalnih institucija.

- **Pažljiv izbor grupa socijalne revizije:** Jedan od najizazovnijih koraka u ovom procesu bio je izbor grupa socijalne revizije. Platforma CiviKos je razvila ovaj korak u saradnji sa opštinama i organizacijama članicama u svakoj opštini – s obzirom da CiviKos ima bogatu mrežu nevladinih organizacija koje deluju na lokalnom nivou širom Kosova.

Grupe socijalne revizije u četiri partnerske opštine su izabrane sa posebnom pažnjom. Kao kriterijum prilikom izbora uzeto je u obzir interesovanje građana da se pridruže grupi, kao i uticaj koji projekat ima na njihove živote. Poseban značaj je dat poverenju da su članovi zajednice iskreno uvereni da Grupa za socijalnu reviziju zastupa njihove interese. Drugi veoma važan element tokom identifikacije grupe je predstavljanje marginalizovanih ili nedovoljno zastupljenih grupa, dajući im jednak glas tokom procesa socijalne revizije. Platforma CiviKos je, pored građana koji su članovi zajednice, uključila i organizacije civilnog društva koje deluju na lokalnom nivou. Uključivanje organizacija se vrši kako bi se izvukla korist od metodologije socijalne revizije koju bi mogle da repliciraju u budućnosti za slične projekte.

- **Obuka grupa za socijalnu reviziju:** S obzirom da je socijalna revizija veoma nov koncept na Kosovu, DEMOS je preporučio da odmah nakon izbora grupa socijalne revizije počne obuku za socijalnu reviziju i osnovne informacije za izabrani projekat. U ovoj fazi, tim DEMOS-a je pružio veliku podršku, pružajući pomoć i u obuci revizorskih grupa. U ovoj fazi, svi izabrani projekti su raščlanjeni i stvorena je kohezija među grupom.

- **Redovni sastanci grupa socijalne revizije:** Platforma CiviKos je omogućila

redovne sastanke grupa socijalne revizije. Tokom redovnih sastanaka, grupe socijalne revizije su se sastale u oblastima u kojima rade i analizirale sprovođenje projekta i takođe identifikovale specifične nalaze.

U cilju potvrđivanja nalaza, prijema dodatnih informacija i otklanjanja nesporazuma ili pogrešnih tumačenja, grupe socijalne revizije su se sastale i sa predstavnicima opština u kojima je planirano sprovođenje socijalne revizije. Grupe za socijalnu reviziju su takođe održale sastanke na terenu kako bi izbliza sagledale realizaciju investicija koje su izvršene u vezi sa predmetnim projektima i analizirali nivo sprovođenja projekta. Sve ovo je urađeno u cilju evidentiranja nalaza tokom procesa praćenja. Pored potvrđivanja nalaza, ovi sastanci su imali za cilj izgradnju duha saradnje između građana i institucija.

- **Priprema pitanja i pokazatelj asocijalne revizije:** Grupe za socijalnu reviziju u četiri pilot opštine su sastavile specifična pitanja za opštinu, održale sastanke sa gradonačelnicima opština i direktorima relevantnih odeljenja za projekat koji je praćen. Ova pitanja su razvijena uz doprinos građana na redovnim sastancima kroz proces koji je omogućila Platforma CiviKos i uz podršku tima DEMOS -a.

Nakon sastanka sa opštinama i dobijanja informacija, po potrebi, upućeni su pisani zahtevi za davanje dodatnih informacija ili dokumentacije u vezi sa projektom. Nakon prikupljanja relevantnih informacija i dokumenata, sastavljeni su glavni nalazi i preporuke za opštinu.

- **Potpisivanje memoranduma o saradnji sa četiri partnerske opštine:** U cilju formalizacije saradnje sa pilot opštinama, Platforma CiviKos je potpisala memorandume o saradnji sa četiri partnerske opštine. Memorandum o saradnji formalizuje saradnju između Platforme CiviKos i partnerskih opština. Potpisanim memorandumima, opštine su se saglasile da sastave akcioni plan 3-6 meseci nakon procesa praćenja, kada grupa građana sastavi izveštaj o praćenju i iznese svoje nalaze i preporuke. Ovo je da bi se obezbedilo praćenje i napredak postignut u adresiranju nalaza i preporuka.

PROCES SOCIJALNE REVIZIJE U OPŠTINI LIPLJAN

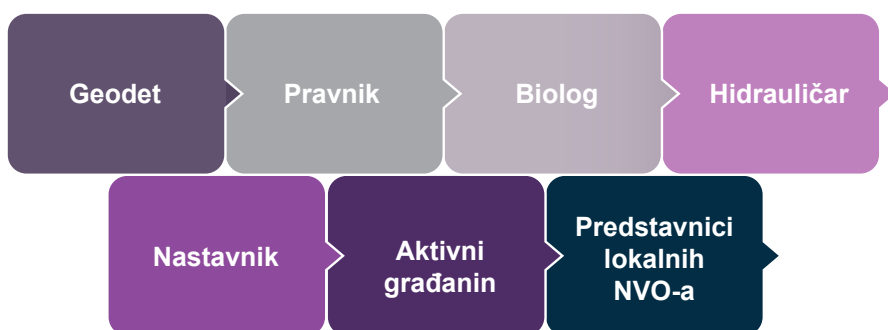
Osnivanje Grupe za socijalnu reviziju u Lipljanu

Socijalna revizija u opštini Lipljan je počela sa zakašnjenjem, s obzirom da ova opština prvobitno nije bila izabrana u projektu. Međutim, čak i sa kasnim pokretanjem, proces socijalne revizije u ovoj opštini je bio veoma efikasan, uglavnom zbog volje građana da učestvuju u ovom projektu.

U cilju identifikacije i izbora članova Grupe za socijalnu reviziju u Lipljanu, nakon informativnog sastanka sa opštinom Lipljan, Platforma CiviKos je prvo kontaktirala predstavnike Lokalnog saveta u Janjevu. Da bi se unela raznolikost u grupu, nakon terenskih poseta, identifikovani su i drugi aktivni građani u Janjevu, odnosno oni koji su bili pod uticajem projekta. Grupi za socijalnu reviziju u Janjevu pridružili su se i članovi hrvatske i romske zajednice koji žive u Janjevu. Pored aktivnih građana i pripadnika različitih zajednica koje žive u Janjevu, članovi grupe su bili i predstavnici organizacije The Ideas Partnership.

U Lipljanu je ukupno identifikovano i izabrano 16 članova, od kojih su jedanaest muškaraca i šest žena. Dakle, ova opština, pored etničke raznolikosti, ima i zadovoljavajuću zastupljenost polova da bi se postigla sveobuhvatna grupa.

Što se tiče zanimanja, članovi Grupe za socijalnu reviziju u Lipljanu su sledeći:

Neposredno nakon konsolidacije Grupe za socijalnu reviziju u Lipljanu, Platforma CiviKos je organizovala obuku u restoranu Mangall u Janjevu 3. decembra 2022. godine. Ova obuka je održana u saradnji sa DEMOS-om, koji su izrazili spremnost da pomognu u ovoj fazi. Tokom obuke, učesnici su se upoznali sa funkcionisanjem lokalnog nivoa, procesom praćenja ugovora kao aktivni građani i informisani su o koracima proces asocijalne revizije.

Redovni sastanci Grupe za socijalnu reviziju u Janjevu

Odmah nakon obuke i konsolidacije Grupe, članovi su započeli redovne sastanke. Grupa za socijalnu reviziju u Lipljanu održala je ukupno pet sastanaka, uključujući dva sastanka sa predstavnicima opštine Lipljan.

Specifični cilj Grupe za socijalnu reviziju u Janjevu

Specifični cilj Grupe za socijalnu reviziju u Janjevu bila je merenje uticaja sprovođenja projekta „Izgradnja rezervoara za vodu i sanacija vodovodne mreže u Janjevu“. Specifično, da se kroz praćenje građana vidi da li realizovani projekat odgovara potrebama različitih kategorija građana koji žive u Janjevu. Drugi važni elementi za Grupu su efikasnost sprovođenja ugovora, troškovi sprovođenja ugovora i uključenost zajednice u donošenje odluka.

Pokazatelji učinka koje je pripremila Grupa za socijalnu reviziju za praćeni projekat su sledeći:

- Organizovanje javnih konsultacija sa građanima koji su direktno pogođeni projektom;
- Realizacija projekta prema ugovoru i u predviđeno vreme;
- Rezervoar za vodu i njegova lokacija su u skladu sa zahtevima i potrebama građana Janjeva ;
- Planiranje kontrole vode, odnosno nekontrolisanog toka, u nenaseljenim kućama.

Zahtevi za informacije/dokumente i pitanja upućena od strane Grupe za socijalnu reviziju u Lipljanu, u opštini Lipljan

Uzimajući u obzir prirodu projekta, Grupa za socijalnu reviziju je zatražila od opštine Lipljanu sledeća dokumenta i informacije kako bi prikupila informacije neophodne za proces:

- Pozivi i zapisnici koje opština ima za učešće građana na javnim raspravama / konsultacijama o budžetu za projekat „Izgradnja rezervoara za vodu i sanacija vodovodne mreže u Janjevu“.
- Obezbediti zapisnike sa javnih rasprava/konsultacija za predmetni projekat.
- Da li je projekat u potpunosti završen?
- Ako jeste, dostavite izveštaj o završetku i realizovanim troškovima.
- Ako nije, kada se očekuje da će projekat biti završen?
- Da li je bilo potrebe za dodatnim budžetom za sprovođenje projekta?
- Da li je bilo kašnjenja u sprovođenju projekta? Ako jeste, koji su bili razlozi za kašnjenje?
- Da li je opština redovno pratila sprovođenje projekta? Da li imamo neke izveštaje o praćenju? Ako ne, obezbediti ih.

- Prema dosadašnjim informacijama Grupe za socijalnu reviziju, postavljeni rezervoar ne zadovoljava potrebe celog sela po količini punjenja. Šta mislite koji su uzroci? Snaga pumpi rezervoara kod škole, rezervoara na ulazu u Janjevo, curenje vode u cevima ili neodržavanje?
- Koje radnje/intervencije je predvidela sanacija vodovodne mreže i kada se očekuje njihov završetak (npr. popravka cevi i sl.)?
- Da li je obezbeđena kontrola vode za nekontrolisani protok u nenaseljenim kućama?
- Da li se planira otvaranje bunara koji bi uticali na efektivno punjenje rezervoara?
- Koliko sela se snabdevaju vodom sa istog izvora u Lipljanu koji takođe snabdeva Janjevo?

O PROJEKTU

Projekat	Izgradnja rezervoara za vodu i sanacija vodovodne mreže u Janjevu
Ukupna cena radova u ugovoru	EUR 32,930.94
Statusi ugovora	Završen

GLAVNI NALAZI

Neki od glavnih nalaza za sprovođenje projekta „Izgradnja rezervoara za vodu i sanacija vodovodne mreže u Janjevu“ su:

- **Nedostatak konsultacija stanovnika Janjeva tokom planiranja projekta:**

Ovaj projekat je od posebnog značaja za meštane Janjeva i kao investicija je proizašao iz zahteva građana Janjeva tokom rasprava o budžetu koje je Opština Lipljan organizovala 28. avgusta 2018. godine, održane u osnovnoj školi “Shtjefën Gjeçovi”. S obzirom na to da je Opština ovu investiciju počela da realizuje tokom 2021. godine, odnosno nakon tri godine od kada je pomenuta investicija došla na zahtev građana Janjeva, bilo bi neophodno konsultovati se sa njima u fazi planiranja. Na ovaj način bi dobila mišljenja građana, ali bi ih i detaljnije informisala o tome kakve su intervencije planirane na vodovodnoj mreži na ovom području. Ovo nekonsultovanje sa građanima u fazi planiranja projekta izazvalo je neizvesnost u vezi sa intervencijama koje bi se izvršile ovim projektom. Kao rezultat, dok su se stanovnici Janjeva nadali da će sanacija vodovodne mreže obuhvatiti celu mrežu, budući da je ova mreža veoma zastarela i kao takva ima mnogo nedostataka, u stvarnosti se pokazalo da se sanacija mreže odnosi samo na polaganje alternativne cevi koja omogućava dopremanje vode iz rezervoara koji je pozicioniran kod škole, odnosno do novog rezervoara izgrađenog ovom investicijom. To je zbog činjenice da je trenutna cev koja je odigrala ovu ulogu bila od azbesta, a osim što je stara, stručnjaci iz ove oblasti su utvrdili da je kancerogena i previše štetna da voda teče kroz nju.

- **Realizovani projekat ne poboljšava problem vodosnabdevanja građana Janjeva:**

Grupa za socijalnu reviziju izrazila je zabrinutost da predmetni projekat ne rešava njihov problem kontinuiranog snabdevanja pijaćom vodom za postojeće potrošače, ali i priključenja kuća koje trenutno koriste privatne bunare na vodovodnu mrežu. Meštanima Janjeva i dalje nedostaje voda veći deo dana. Iako Grupa za socijalnu reviziju ocenjuje da je izgrađeni rezervoar u skladu sa uslovima ugovora, s obzirom na to da Janjevo ima problema sa izvorima vode i kapacitetima za snabdevanje, ova akumulacija ne može da se puni i da kontinuirano obezbedi vodu za građane. Nedavno izgrađen rezervoar od strane opštine ima kapacitet od 80m³, i osim što je njegov kapacitet nedovoljan da sve stanovnike redovno i dovoljno snabdeva vodom, postojeća mreža je takođe veoma zastarela, a područje Janjeva i dve Gušterice koje se snabdevaju sa ove mreže su veliki potrošači vode. Takođe treba napomenuti da voda stiže do rezervoara koji je izgradila opština, prvo dolazi sa izvora u Konjuhu, prolazi kroz rezervoar Gušterice, do rezervoara koji se nalazi u blizini škole u Janjevu, a odatle kroz alternativne pumpne stanice snabdeva donji deo Janjeva, dok ostatak snabdeva rezervoar koji je izgradila opština, a koji zbog svog višeg položaja, slobodnim padom snabdeva ostale stanovnike Janjeva. Dalje, od predstavnika Operativne jedinice vodovoda u Lipljanu, Janjevljani su obavešteni da se sa izvora Konjuh trenutno snabdeva oko

17 sela, a s obzirom da je jedan od pet izvora koje Konjuh ima u kvaru, a ima negde oko 23-26 hiljada stanovnika ukupno koji se snabdevaju ovim izvorima, sa ovim kapacitetima je nemoguće snabdevati vodom 24 sata.

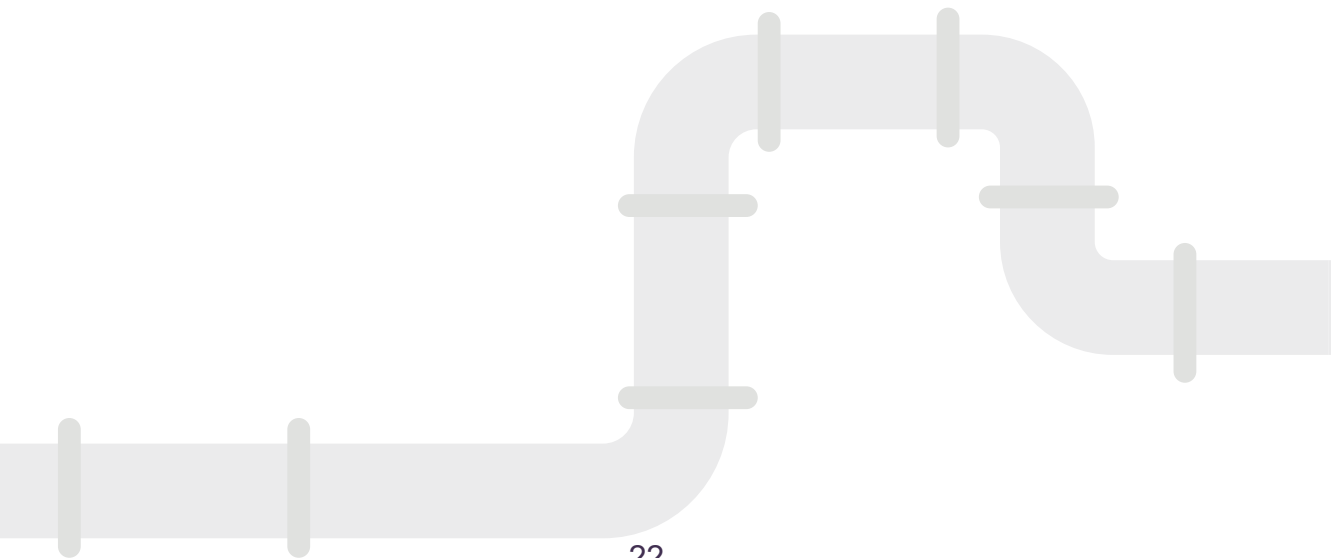
- Nedostatak održavanja vodovodne mreže: Operativna jedinica za vodovod u Lipljanu, koja deluje u okviru RKV Priština, odgovorna je za održavanje vodovodne mreže u opštini Lipljan, uključujući 26 sela ove opštine. Predstavnici Opštine su na sastanku sa Grupom za socijalnu reviziju izjavili da, iako je to njihova odgovornost, ova jedinica nema sredstava za održavanje vodovodne mreže zbog brojnih dugova građana za korišćenje vode prema ovoj jedinici. Svake godine se prosečno oko 17.000 m³ fakturiše za Janjevo, i deo neizmirenog duga pripada i nenaseljenim kućama hrvatske zajednice koje i dalje imaju vodomere (tako da se niko od njih nije prijavio za isključenje sa mreže). Kao takve, tim kućama se fakturiše fiksna tarifa. Mnoga curenja za koje se smatra da ima jedan deo nenaseljenih kuća, kao i curenja duž mrežnih cevi koje Operativna jedinica u Lipljanu ne održava i ne prati redovno, takođe su razlozi koji utiču da ovi računi budu nerealni a istovremeno stanovnici se susreću sa nedovoljnim snabdevanjem vodom.

- Nedostatak jasnih informacija u vezi sa neophodnim investicijama za rešavanje problema snabdevanja pijaćom vodom u Janjevu: Grupa za socijalnu reviziju je utvrdila da u budžetu Republike Kosovo za 2023. godinu ne postoji linija, ni u opštinskom budžetu ni u budžetu Ministarstva za infrastrukturu i životnu sredinu, za investicije u regulisanje vodovoda u Janjevu. Isto tako, čak ni u Srednjoročnom okviru budžeta opštine Lipljan 2023-2025, nema nikakvog planiranja dodatnih investicija u pitanja koja se odnose na regulisanje snabdevanja pijaćom vodom u Janjevu. Međutim, Grupa za socijalnu reviziju je utvrdila da je 1.0250.000.000 evra dodeljeno za finansijsko obavezivanje u strateškom planu RKV Priština za „Zamenu i izgradnju vodovodne mreže za poboljšanje snabdevanja i smanjenje gubitaka u uslužnoj zoni RKV Priština (Priština, Lipljan, Podujevo, Obilić, Štimlje, Kosovo Polje, Gračanica i Glogovac)“. Međutim, nema informacija da li su u ovo planiranje uključena finansijska sredstva potrebna za investicije u izgradnju nove vodovodne mreže za Janjevo.

Tokom sastanka održanog dana 02.02.2023. godine između Grupe za socijalnu reviziju, predstavnika Opštine Lipljan i predstavnika Operativne jedinice vodovoda u Lipljanu, Grupa za socijalnu reviziju je obavestena o planovima za zamenu postojeće vodovodne mreže u Janjevu sa potpuno novom mrežom. Reč je o novom projektu kojim opština Lipljan planira da izgradi i popravi kanalizacionu i vodovodnu mrežu u Janjevu. Očekuje se da će vrednost ovog projekta biti oko EUR 800,000.00, a u saradnji je sa Ministarstvom kulture i UNDP-om kao donatorima za zaštitu dela kulturnog nasleđa u Janjevu prilikom postavljanja ove mreže, a uz sufinansiranje sa Ministarstvom regionalnog razvoja. Zamenik gradonačelnika opštine Lipljan izjavljuje da su sredstva za ovu investiciju već obavezivana i da se očekuje da uskoro počne sa njenom realizacijom. Ovo je veoma obećavajuća vest za građane Janjeva koji su bili deo socijalne revizije, jer se čini da je njihovo aktiviranje u ovom pravcu i tretman ovog pitanja kroz instrumente društvene odgovornosti uticao i da

ostvaruju cilj da se popravi problemi vodosnabdevanja, koji ga prati dugi niz godina.

PREPORUKE

- Opština Lipljan treba da poboljša komunikaciju sa građanima, posebno u projektima koji direktno utiču na njihove živote. Ove konsultacije treba da budu posebno u fazama projektovanja i planiranja projekata, kako bi investicije bile što bliže potrebama građana, i kako bi se otklonile nejasnoće oko investicija koje mogu uticati na povećanje nezadovoljstva građana i smanjenje poverenja u institucije.
- Nakon izjašnjavanja opštine da su sredstva već založena za početak sanacije vodovodne mreže u Janjevu, opština mora da obezbedi uključivanje građana u proces planiranja kako bi se identifikovali aktuelni problemi sa kojima se suočavaju građani Janjeva, potrebe koje imaju i izbegavanje nedostataka ili propusta u projektu, što bi eventualno moglo rezultirati negativnim utiskom usluge prema građaninu.
- RKV Priština i opština Lipljan treba da budu posvećeni pronalaženju modaliteta za sprovođenje svojih odgovornosti u vezi sa održavanjem vodovodne mreže u Janjevu. Jedan od vidova da se to postigne bio bi i rešavanje nagomilanog duga, kako bi vrednost duga bila što realnija prema korisnicima mreže, kao i da operativna jedinica akumulira sredstva koja će moći da koristi za održavanje mreže.

SPISAK SASTAVA GRUPE ZA SOCIJALNU REVIZIJU

	Ime i prezime	Organizacija/Zanimanje
1	Visar Bikliqi	Geodet
2	Rahim Krasniqi	Pravnik
3	Majlinda Krasniqi	Aktivistkinja
4	Gani Avdyli	Direktor škole
5	Behxhet Konxheli	Aktivni građanin
6	Mehdi Gajtoni	Hidrauličar
7	Amir Gashi	Student biologije
8	Maksut Gashi	Aktivistkinja
9	Mehmetali Gradina	Aktivni građanin
10	Miradije Gajtani	Inženjerka
11	Marija Bakic	Aktivni građanin
12	Ana Gucic	Učiteljica
13	Skender Biklic	Aktivni građanin
14	Olga Gucic	Direktor škole
15	Fehmi Bytyçi	Aktivni građanin
16	Sunai Garipi	Aktivni građanin

